

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ

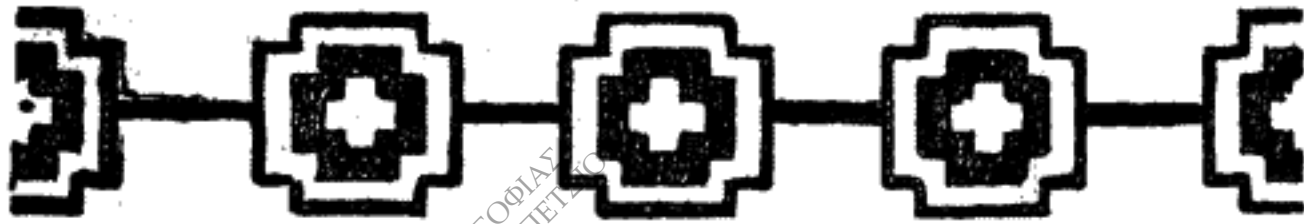
ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1929

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

Ο ΜΠΕΝΑΚΗΣ

— Ίδου ένας ευεργέτης—μου είπεν ὁ κ. Ἄσοφος— τῷ ὁποίου τὸ ἔργον δὲν ἀρχίζει ἀπὸ τὸν τάφον του. Τὸ ἔργον του εἶναι ἓνα ἔργον ζωῆς καὶ διὰ τὴν ζωὴν. Ὁ Μπενάκης ὑπῆρξεν ἓνας μεγάλος ευεργέτης, ὅπως ἓνας ἄλλος εἶναι μεγάλος ἐπιστήμων, μεγάλος καλλιτέχνης, μεγάλος πολιτικός. Ἡ ζωὴ του ἐστάθη μία συνεχῆς δημιουργία, ὅπως κάθε πλουσία καὶ ἔντονη ζωὴ. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὁ θάνατός του ὑπῆρξε, ἐξαιρετικῶς, μία ἔθνικὴ ἀπώλεια, ὅπως κάθε θάνατος, πού ἐρχεται νὰ διακόψῃ τὸ ἔργον μᾶς ἐξαιρετικῆς ζωῆς.

— Νομίζετε, λοιπόν, διδάσκαλε— τὸν ἐρώτησα — ὅτι κάθε θάνατος ευεργέτου δὲν εἶναι μία ἔθνικὴ ἀπώλεια :

— Ὅχι βέβαια, μου ἀπήντησε κατηγορηματικῶς. Ὑπάρχουν θάνατοι ευεργετῶν, πού ἀποτελοῦν, ἀντιθέτως, ἔθνικὸν κέρδος.

— Ἐθνικὸν κέρδος εἶπατε :

— Ἀλλὰ πῶς ὄχι, ἀγαπητέ μου φίλε ; Χωρὶς τὸν θάνατόν τους, δὲν θὰ εἶχομεν τὸ ἔργον τους. Ἄγνοεῖτε, λοιπόν, τὸ εἶδος τῶν ευεργετῶν αὐτῶν, οἱ ὅποιοι περιμένουν ν' ἀποθάνουν γιὰ ν' ἀρχίσουν νὰ ζοῦν γιὰ τοὺς ἄλλους ; Εἰς ὅλην τους τὴν ζωὴν δὲν προσφέρουν καμμίαν ὑπηρεσίαν πρὸς τοὺς ὁμοίους των καὶ τὴν ὁλότητα. Ἐὰν ἐζοῦσαν χίλια χρόνια, τὰ χίλια αὐτὰ χρόνια τῆς ζωῆς των θὰ ἦσαν ὡς νὰ μὴ ἦσαν, γιὰ τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Ἀλλὰ τὴν θὰ ἐλέγατε περὶ τοῦ ἱατροῦ, πού θὰ ἔπρεπε ν' ἀποθάνῃ γιὰ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας τῆς ἐπιστήμης του πρὸς τοὺς πάσχοντες, περὶ τοῦ ἀρχιτέκτονος, πού θὰ ἔπρεπε ν' ἀποθάνῃ γιὰ νὰ μᾶς παραδώσῃ ἓνα μνημεῖον τέχνης, περὶ τοῦ πολιτικοῦ, πού θὰ ἔπρεπε ν' ἀποθάνῃ, γιὰ νὰ γίνῃ χρήσιμος στὴν πατρίδα του, περὶ τοῦ στρατηγοῦ — γιὰ ν' ἀρκεσθῶ στὰ ὀλίγα

αὐτὰ παραδείγματα — πού θὰ ἔπρεπε ν' ἀποθάνῃ, γιὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν μεγάλην του μάχην ; Ὁ θάνατός των θὰ ἦτο ἓνα πραγματικὸν κέρδος καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν περιμένωμεν καὶ νὰ τὸν πανηγυρίζωμεν. Καὶ πόσοι τέτοιοι θάνατοι δὲν ἐπανηγυρίσθησαν. Ὅλοι ὁμως ἐκλαυσαν ἐπάνω στὸν τάφον τοῦ Μπενάκη. Μὲ τὸν θάνατόν του ἐχάθη μιά δύναμις δημιουργικὴ καὶ μιά δύναμις ευεργετικὴ. Διότι ἦτο ὁ ἄνθρωπος, πού δὲν εἶχεν ἀπλῶς τὴν δύναμιν νὰ πράττῃ τὸ καλόν. Ἐγνώριζε καὶ πῶς νὰ τὸ πράττῃ κατὰ τὸν καλύτερον, τὸν σκοπιμώτερον καὶ τὸν ἐπικαιρότερον τρόπον.

Ὁ κ. Ἄσοφος ἄρχισε ν' ἀπαριθμῆ μίαν σειρὰν ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου ευεργέτου.

— Βλέπεις λοιπόν ; μου εἶπε. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός δὲν ὑπῆρξεν ἀπλῶς ἓνας ευεργέτης τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φαντασίας. Μόνον μὲ τὴν φαντασίαν καὶ τὸ αἶσθημα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργήσῃ κανεὶς οὔτε ἓνα ἔργον τέχνης, ἄξιον νὰ ζῆσῃ, ὅσον καὶ ἂν ὀνομάζωμεν τὰ ἔργα τῆς τέχνης ἔργα τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φαντασίας. Ἀπαραίτητη διὰ κάθε μεγάλην δημιουργίαν εἶναι ἡ δύναμις ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὀνομάζωμεν κριτικὸν πνεῦμα. Καὶ τὸ πνεῦμα αὐτὸ τὸ διακρίνομεν εἰς ὄλον τὸ ἔργον τοῦ Μπενάκη. Τὸ ἔργον του ὑπῆρξε δημιουργία καὶ κριτικὴ μαζί, ὅπως κάθε ἔργον ἀνωτέρας ποιότητος. Εἶδες ποῖον σύστημα, ποῖα μέθοδος, ποῖα ψυχρὰ λογικὴ, πόσος ὑπολογισμὸς ὑπάρχει εἰς κάθε του γενναίαν χειρονομίαν. Ἦτον ὁ σοφοῦς τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ ὅποιος δὲν ἔσπειρε ποτὲ ἐπάνω στοὺς λίθους καὶ μεταξὺ ἀκανθῶν καὶ τριβόλων. Ἐσπειρε πάντοτε εἰς τὴν γόνιμον γῆν, πού ἀνταποδίδει ἑκατονταπλάσια τὸν καρπὸν, πού τῆς ἐμπιστευόμεθα. Οὔτε ἓνας σπόρος του δὲν ἐπῆγε χαμένος. Καὶ ἐκεῖ

ὅπου ἔσπειρε καὶ ὅπου δὲν βλέπομεν ἴσως τίποτε σήμερον, ἢ καρποφορία θὰ ἐπακολουθήσῃ πλουσία καὶ ὁ ἀμνητὸς θαψιλῆς. Ὁρισμένως ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θὰ ἐκουράσθῃ πολὺ στὴν ζωὴν του.

— Καὶ ἔμως ἡ εὐεργεσία, διδάσκαλε, λέγουν, ἐστὶ εἶναι μία χαρὰ καὶ μία ἀνακούφισις.

— Ἀνακούφισις, ἀγαπητέ μου φίλε, γιὰ ὅσους δίνουσι, χωρὶς κόπον, χωρὶς σκέψιν, δηλαδή, καὶ χωρὶς μελέτην. Τὸ νὰ δίνῃ κανεὶς, γιὰ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ δυσάρεστον αἰσθημα, ποῦ τοῦ γεννᾷ ἢ ξένη δυστυχία, ἢ γιὰ νὰ δώσῃ στὸν ἑαυτὸν του τὴν ἱκανοποίησιν μιᾶς ὑπεροχῆς ἀπέναντι τῶν ὁμοίων του, ἢ γιὰ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸν ἐφιάλτην τῆς ἐκμηδενίσεως, ἐξασφαλίζων εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὴν παρηγορίαν μιᾶς φανταστικῆς ἀθανασίας, εἰς ἕνα μαρμάρινον μνημεῖον ἢ μίαν χρυσοῦν ἐπιγραφήν, εἶναι, βέβαια, μία χαρὰ καὶ

μία ἀνακούφισις. Ἀλλὰ τὸ νὰ ἐνεργῇ κανεὶς τὴν εὐεργεσίαν, ὅπως θὰ ἐνεργοῦσε μίαν ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν ἢ μίαν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ὑπολογίζων, μελετῶν, σταθμίζων, κατοχυ-

ρόνων τὸ ἔργον του κατὰ τῶν κινδύνων μιᾶς ἀποτυχίας ἢ μιᾶς καταστροφῆς, εἶναι, ἀγαπητέ μου, μία ἐργασία, γεμάτη κόπους καὶ μόχθους, ὅπως κάθε ἄλλη. Καὶ ὁ Μπενάκης, ἀγαθοεργῶν, ὑπῆρξεν, ἀπλῶς, ἕνας ἐπιχειρηματίας τῶν ὑποθέσεων τῆς πατρίδος του

καὶ τῆς κοινωνίας, ὅπως ὑπῆρξεν ἕνας ἐπιχειρηματίας τῶν ἀτομικῶν του ὑποθέσεων. Ἀπὸ τὰς ἀτομικὰς του ὑποθέσεις τὸν ἀπεμάκρυνεν ἡ ἡλικία καὶ ἡ ἀσθένεια. Ἡ ὑπόθεσις τῆς πατρίδος τὸν ἐκράτησεν ὀρθιον καὶ ἀγρυπνον μέχρι τῆς τελευταίας του πνοῆς. Καὶ ἀπέθανεν ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων.

Ὁ κ. Ἄσοφος, ἀφοῦ ἔμενεν εὐλαβῶς σιωπηλός, ὀλίγες στιγμῆς, ἐπρόσθεσεν:

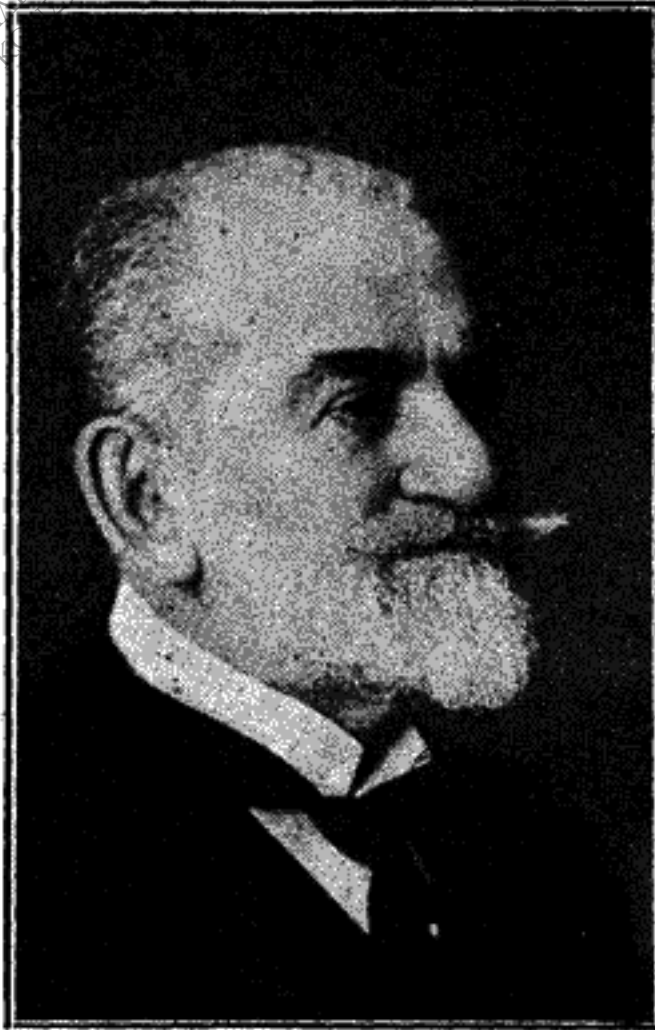
— Ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἐκήδευσεν, προχθές, ἡ ἔθνικὴ εὐγνωμοσύνη, ὑπῆρξε κατὶ περισσότερον ἀπὸ ἕνας μέγας εὐεργέτης. Ὑπῆρξεν ἕνας μέγας διδάσκαλος τῆς εὐποιίας.

Καὶ κατέληξε μὲ τὴν συνηθισμένην

τοῦ ἀπαισιοδοξίαν, μίαν ἀπαισιοδοξίαν ἢ ὁποῖα τοῦ εἶναι περισσότερον φιλοσοφικὴ πόζα, παρὰ φιλοσοφικὴ πίστις.

— Ἕνας μέγας διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος, πολὺ φοβοῦμαι, ἐστὶ θὰ μείνῃ χωρὶς μαθητάς.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

EM. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

